

Thursday, 5 April, 2007

गणपत वाणी - बा.सी.मर्ढेकर

गणपत वाणी बिडी पिताना
चावायाचा नुसतीच काडी;
म्हणायचा अन मनाशीच की
या जागेवर बांधिन माडी;

मिचकावुनि मग उजवा डोळा
आणि उडवुनी डावी भिवयी,
भिरकावुनि ती तशीच ध्यायचा
लकेर बेचव जैसा गवयी.

गि~हाईकाची कदर राखणे;
जिरे, धणे अन धान्यें गळित,
खोबरेल अन तेल तिळीचे
विकून बसणे हिशेब कोळित;

स्वप्नांवरती धूर सांडणे
क्वचित बिडीचा वा पणतीचा
मिणमिण जळत्या; आणि लेटणे
वाचित गाथा श्रीतुकयाचा.

गोणपटावर विटकररंगी
सतरंजी अन उशास पोते;
आडोशाला वास तुपाचा;
असे झोपणे माहित होते.

काडे गणपत वाण्याने ज्या
हाडांची ही ऐशी केली
दुकानातल्या जमीनीस ती
सदैव रुतली आणिक रुतली.

काइया गणपत वाण्याने ज्या
चावुनि चावुनि फेकुन दिधल्या,
दुकानांतल्या जमीनीस त्या
सदैव रुतल्या आणिक रुतल्या.

गणपत वाणी बिडी बापडा
पितांपितांना मरून गेला;
एक मागता डोळे दोन
देव देतसे जन्मांधाला!

संकलक Padmakar (पद्माकर) वेळ [9:53 AM 0 अभिप्राय](#)

वर्ग [बा.सी.मर्ढेकर](#)

Wednesday, 4 April, 2007

[मौन - कुसुमाग्रज](#)

शिणलेल्या झाडापाशी
कोकिळा आली
म्हणाली, गाणं गाऊ का ?
झाड बोललं नाही
कोकिळा उडून गेली.

शिणलेल्या झाडापाशी
सुग्रण आली
म्हणाली, घरटं बांधु का ?
झाड बोललं नाही
सुग्रण निघून गेली.

शिणलेल्या झाडापाशी
चंद्रकोर आली
म्हणाली, जाळीत लपु का ?
झाड बोललं नाही

चंद्रकोर मार्गस्थ झाली.

शिणलेल्या झाडापाशी

बिजली आली

म्हणाली, मिठीत येऊ का ?

झाडाचं मौन सुटलं

अंगाअंगातून

होकारांच तुफान उठलं.

(मुक्तायन)

संकलक Padmakar (पद्माकर) वेळ [9:45 AM 0 अभिप्राय](#) __

वर्ग [कुसुमागुज](#)

Tuesday, 3 April, 2007

[एका तळ्यात - ग.दि.माडगूळकर](#)

एका तळ्यात

एका तळ्यात होती बदले पिले सुरेख

होते कुरूप वेडे पिल्लू तयांत एक ॥

कोणी न त्यास घेई खेळावयास संगे

सर्वाहूनि निराळे ते वेगळे तरंगे

दावूनि बोट त्याला म्हणती हसून लोक

आहे कुरूप वेडे पिल्लू तयांत एक ॥

पिल्लस दुःख भारी भोळे रडे स्वतःशी

भावंड ना विचारी सांगेल ते कुणाशी

जे ते तयास टोची दावी उगाच धाक

होते कुरूप वेडे पिल्लू तयांत एक ॥

एकेदिनी परंतु पिल्लास त्या कळाले

भय वेड पार त्याचे वार्यासवे पळाले

पाण्यात पाहताना चोरुनिया क्षणैक

त्याचेच त्या कळाले तो राजहंस एक

संकलक किरण वेळ [3:31 PM 0 अभिप्राय](#)

वर्ग [ग.दि.माडगूळकर](#)

चुकली दिशा तरीही - विंदा करंदीकर

चुकली दिशा तरीही हुकले न श्रेय सारे

वेड्या मुशाफिराला सामील सर्व तारे

मी चालतो अखंड चालायाचे म्हणून

धुंदीत या गतीच्या सारेच पंथ प्यारे

डरतात वादळांना जे दास त्या धुवाचे

हे शीड तोडले की अनुकूल सर्व वारे!

मगूर प्राक्तनांचा मी फाडला नकाशा

विझले तिथेच सारे ते मागचे ईशारे

चुकली दिशा तरीही आकाश एक आहे

हे जाणतो तयाला वाटेल तेथ न्यारे (न्या रे?)

आशा तशी निराशा, हे श्रेय सावधांचे

बेसावधास कैसे डसणार हे निखारे?

संकलक Padmakar (पद्माकर) वेळ 9:41 AM 0 अभिप्राय __

वर्ग [विंदा करंदीकर](#)

Monday, 2 April, 2007

[शारदेचे आमंत्रण - वसंत बापट](#)

ज्यांचा शब्द हृदयस्थ ओंकारातुन फुटला असेल,
ज्यांचा शब्द राघवाच्या बाणासारखा सुटला असेल,
ज्यांच्या जित्या फुफ्फुसांना छिद्र नसेल अवसानघातकी,
जन्मोजन्म ज्यांचा आत्मा राखेमधुन उठला असेल.

ज्यांची मान ताठ असेल प्राचीन लोहखंडाप्रमाणे,
ज्यांच्या जिवात पोलादाचे उभे आडवे ताणेबाणे,
ज्यांच्या धीम्या धीरोदात पावलांच्या तालावरती,
धरतीला स्फुरत असेल शाश्वताचे नवे गाणे.

सत्यभार पेलत असता ज्यांचा देह झुकला नसेल,
त्रैलोक्याच्या राज्यासाठी ज्यांनी देह विकला नसेल,
मुर्तिमंत मृत्युचीही आमने-सामने भेट होता,
ज्यांच्या थडथड नाडीमधला एक ठोका चुकला नसेल.

ज्यांच्या अस्थी वज्र-बीजे.....नसांत उकळणारे रक्त,
शारदेचे आमंत्रण आज, त्यांनाच आहे फक्त...

संकलक Padmakar (पद्माकर) वेळ 11:12 AM 0 अभिप्राय __

वर्ग [वसंत बापट](#)

Friday, 30 March, 2007

[निवडंगांच्या शीर्ण फुलांचे - इंदिरा संत](#)

निवडुंगाच्या शीर्ण फुलांचे
झुबे लालसर ल्यावे कानी,
जरा शिरावे पदर खोवुनी
करवन्दीच्या जाळिमधुनी.
शीळ खोल ये तळरानातून
भण भण वारा चढणीवरचा,
गालापाशी झिळमिळ लाडिक,
स्वाद जिभेवर आंबट कच्चा.
नव्हती जाणिव आणि कुणाची,
नव्हते स्वप्नही कुणी असावे,
डोंगर चढणीवरी एकटे
किती फिरावे, उभे रहावे.
पुन्हा कधी न का मिळायचे ते,
ते माझेपण, आपले आपण,
झुरते तनमन त्याच्यासाठी
उरते पदरी तिच आठवण,
निवडुंगाच्या शीर्ण फुलांची,
टपोर हिरव्या करवंदाची...

संकलक Padmakar (पद्माकर) वेळ [9:42 AM 0 अभिप्राय](#) __

वर्ग [इंदिरा संत](#)

 Tuesday, 27 March, 2007

कर्मयोग - भाऊसाहेब पाटणकर

सांगशी निष्काम कर्मा, कृष्णा अरे वेदांत तू
समजला की काय आम्हा किलोस्करांचा पंप तू

मोक्ष हा परमार्थ ऐसे सांगशी जेथे तिथे
तू तरी देवा कधी आहेस का गेला तिथे?

भोगीशी ऐश्वर्य, सारे वंदिति एच्छा तुझी

सन्यास पण सार्या जगाने, घ्यावा अशी एच्छा तुझी

निष्कामता अंगी, थोडी जरी असती तुझ्या
धावूनी सार्या येता, आमच्याकडे गोपी तुझ्या

अरे भगवंता भेटुनीया, मज काय देशील तू?
मंत्र्या परी येशील, थोडा हासूनी जाशील तु

प्रारब्ध जर अमुचे, आम्हा आहे भोगायचे
सांग तर आम्ही कशाला, कुंघू तुझे लावायचे

संकलक Padmakar (पद्माकर) वेळ [5:47 PM 2 अभिप्राय](#) __

वर्ग [भाऊसाहेब पाटणकर](#)

Thursday, 22 March, 2007

[मेणा - असाव री काकडे](#)

डोळ्यांत तरारून आला
अश्रूचा इवला थेंब
जग धूसर झाले तेव्हा
कायाही गेली लांब

मी होते तशीच होते
काही ना कळले कोणा
अश्रूच्या अल्याड होता
व्याकूळ सखीचा मेणा

तिज मीच घातली होती
ती साद आर्त हाकांनी
सामोरी जाऊ न शकले
पण मातीच्या हातांनी

डोळ्यात तरारून आला

नग थेंब अश्रुचा इवला
मी सावरले जग तेव्हा
तो मेणा निघून गेला.

संकलक Padmakar (पद्माकर) वेळ [9:37 AM 0 अभिप्राय](#) __

वर्ग [असावरी काकडे](#)

Tuesday, 20 March, 2007

 [माग णे - ग.दि.माडगूळकर](#)

वेळ साधुनि मिळावी
जठराग्नीस आहुती
माझे एकल्या व्यक्तीचे
मागणे ते किती?

सार्या जगासाठी द्यावा
गुरुदेवा, एक वर
जीव जीव सुखी व्हावा
स्वर्ग यावा पृथ्वीवर

संकलक Padmakar (पद्माकर) वेळ [9:51 AM 0 अभिप्राय](#) __

वर्ग [ग.दि.माडगूळकर](#)

Friday, 16 March, 2007

[तोप ची - ग.दि.माडगूळकर](#)

आचार्य अत्रे कालव श झाल्याची बात मी ऐकल्यावर गदिमांनी ही कविता रचली.

मुलासारखा हट्टी अल्लड
स्वभाव होता सहज जयाचा

त्यास उचली कैसा काळ
हिशोब करून वयाचा

उन्मत्तांच्या शिरी बैसला
घाव जयाचा अचूक अगदी
परशुराम तो आज परतला
परशु आपली टाकून स्कंधी

सर्वांगांनी भोगी जीवन
तरीही जयाच्या अंगी विरक्ती
साधुत्वाचा गेला पूजक
खचली, कलली श्री शिवशक्ती

भरात आहे अजुनी लढाई
न्यायासंगे अन्यायाची
आग बरसती तोफ अडखळे
आघाडीचा पडे तोपची

संकलक Padmakar (पद्माकर) वेळ [9:48 AM 0 अभिप्राय](#) __

वर्ग [ग.दि.माडगूळकर](#)

Thursday, 15 March, 2007

मावळतील I - शांता शेळके

मावळतीला गर्द शेंदरी रंग पसरले
जसे कुणाचे जन्मभराचे भान विसरले
जखम जिवाची हलके हलके भरून यावी
तसे फिकटले, फिकट रंग ते मग ओसरले

घेरित आल्या काळोखाच्या वत्सल छाया
दुःखाचीही अशी लागते अनवट माया
आक्रसताना जग भवतीचे इवले झाले

इवले झाले आणिक मजला घेरित आले

मी दुःखाच्या कुपीत आता मिटते आहे
एक विखारी सुगंध त्याचा लुटते आहे
सुखदुःखाच्या मधली विरता सीमारेषा
गाठ काळजातली अचानक सुटते आहे

जाणिव विरते तरीही उरते अतीत काही
तेच मला मम अस्तित्वाची देते ग्वाही
आतुरवाणी धडधड दाबून ह्रदयामधली
श्वास आवरून मन कसलीशी चाहुल घेई

हलके हलके उतरत जाते श्वासांची लय
आता नसते भय कसले वा कसला संशय
सरसर येतो उतरत काळा अभेद्य पडदा
मी माझ्यातून सुटते, होते पूर्ण निराशय

संकलक Padmakar (पद्माकर) वेळ [10:02 AM 0 अभिप्राय](#) __

वर्ग [शांता शेळके](#)

Wednesday, 14 March, 2007

[पक्षांचे थवे - ना. धों. महानोर](#)

विस्तीर्ण नदीचा काठ, पसरली दाट
फुलांची नक्षी
गर्दीत हरवली वाट, कुणी सैराट
बावरा पक्षी

पाण्यात एक सावली, हले बाहुली
थरकते ऊन
ही माल्हन म्हणते गान, चंद्र माळून
बहकते रान

झाडीत हूल बिथरते, गंध विखरते
फुलांची नक्षी
गर्दीत हरवली वाट, कुणी सन्नाट
बावरा पक्षी

संकलक Padmakar (पद्माकर) वेळ [12:16 PM 0 अभिप्राय](#) __

वर्ग [ना. धों. महानोर](#)

Tuesday, 13 March, 2007

अन्यो की - कृष्ण शास्त्री चिपळूणकर

सूर्यान्योक्ति

(शार्दूलविक्रीडित)

देखूनी उदया तुझ्या द्विजकुळे गाती अती हर्षुनी,
शार्दूलादिक सर्व दुष्ट दडती गिर्यतरीं जाउनी,
देशी ताप परी जसा वरिवरी येशी नभीं, भास्करा,
अत्युच्चिं पदिं थोरही बिधडतो हा बोल आहे खरा.

गजान्योक्ति

(स्त्रग्धरा)

ज्याची स्पर्धा कराया इतर गज कधीं शक्त नाहीच झाले
सांगावे काय? ज्याच्या मृगपतिहि भयें रान सोडून गेले,
तो पंकामाजिं आजी गजवर फसला, युक्ति नाहीं निघाया.
अव्हेरिती, पहा, हे कलकल करुनी क्षुद्र कोल्हे तयाला.

हरिणान्योक्ति

(शार्दूलविक्रीडित)

जाळे तोडुनियां बळें हरिण तो टाळोनि दावाग्निला,
व्याधाचे चुकवूनि बाणहि महावेगें पुढें चालिला,
तों घाईत उडी फसूनि पडला आडामधें बापडा;
होती सर्वहि यत्न निष्फळ, जरी होई विधी वांकडा.

आंब्याविषयी

(शार्दूलविक्रीडित)

ज्याचे पल्लव मंगलप्रद, शिणा छाया जयाची हरी
गंधें युक्ते फुलें, फळेंही असती ज्याचीं सुधेच्या परी,
वाटे जो रमणीय भूषण वनश्रीचे मुखींचें, भला
आम्हा त्या पिक सेवितां समसमां संयोग कीं जाहला!

बगळ्याविषयी

(शिखरिणी)

उभा राहे एके चरणिं धरणीतें धरुनियां
तपश्चर्या वाटे करित जणुं डोळे मिटुनियां,
बका ऐशा ढोंगे तव अमति मासेच ठकती,
परि ज्ञाते तूझें कपट लवलाहीं उमजती.

चंदनाविषयी

(पृथ्वी)

वनीं विलसती बहू विविध वृक्ष चोंहींकडे,

तयांत मज चंदनासम न एकही सांपडे,
जयास न दिली फळें न कुसुमेंहि दैवें जरी,
शरीर झिजवूनि जो तरि परोपकारा करी.

कोकिलान्योक्ती

येथे समस्त बहिरे बसतात लोक
का मधुर भाषणे तू करिशी अनेक
हे मूर्ख, यांस नसे किमपी विवेक
रंगावरुन तुजला गमतील काक

संकलक Padmakar (पद्माकर) वेळ 9:45 AM 0 अभिप्राय

वर्ग [अन्योक्ती](#), [कृष्णशास्त्री चिपळूणकर](#), [वृत्त](#)

Wednesday, 7 March, 2007

[माझे मन तूझे झाले](#)

माझे मन तूझे झाले
तुझे मन माझे झाले
माझे प्राण तूझे प्राण
उरले ना वेगळाले ॥

मला लागे तुझी आस
तुला जडे माझा ध्यास
तुला मला चोहीकडे
माझे तूझे होती भास ॥

माझ्यातून तू वाहसी
तुझ्यातही मी पाहसी
तूझ्यामाझ्यातले सारे
गुज माझ्यातुझ्यापाशी ॥

तुझी माझी पटे खूण
तुझी माझी हीच धून
तूझे प्राण माझे प्राण
माझे मन तूझे मन ॥

संकलक किरण वेळ [4:55 PM 1 अभिप्राय](#) __

वर्ग [सुधीर मोघे](#)

चांदोबा ची गंमत - हरी सखाराम गोखले

ये ये ताई पहा पहा, गंमत नामी किती अहा!
चांदोबा खाली आला, हौदामध्ये बघ बुडला -
कसा उतरला ? केव्हा पडला ? पाय घसरला ?
कशास ऊलटे चालावे ? पाय नभाला लावावे ?
किती उंच हे आभाळ, त्याहूनी हौद किती खोल -
तरि हा ताई आई आई बोलत नाही,
चांदोबा तू रडू नको - ताई तू मज हसू नको !
किती किती हें रडलास, हौद रड्याने भरलास -
तोंड मळविलें, अंग ठेचलें, तेज पळाले,
उलटा चालू नको कधी, असाच पडशिल जलामधी !

 संकलक Padmakar (पद्माकर) वेळ [3:54 PM 1 अभिप्राय](#) __

वर्ग [हरी सखाराम गोखले](#)

Tuesday, 6 March, 2007

चिमणीच । घरटा - बालकवी

चिंक् चिंक् चिंक् रे । तिकडे तू कोण रे?

'कावळे दादा, कावळे दादा, माझा घरटा नेलास, बाबा?'

'नाही ग बाई, चिऊताई, तुझा घरटा कोण नेई?'

'कपिला मावशी, कपिला मावशी, घरटे मोडून तू का जाशी?'
'नाही ग बाई मोडेन कशी? मऊ गवत दिले तुशी'

'कोंबडी ताई, कोंबडी ताई, माझा घरटा पाहिलास बाई?'
'नाही ग बाई मुळी नाही तुझा माझा संबंध काही?'

'आता बाई पाहू कुठे? जाऊ कुठे? राहू कुठे?'
'गरीब बिचार्या चिमणीला सगळे टपले छळण्याला'

चिमणीला मग पोपट बोले 'का गे तुझे डोळे ओले?'
'काय सांगू बाबा तुला? माझा घरटा कोणी नेला?'

'चिमूताई चिमूताई, माझ्या पिंजऱ्यात येतेस, बाई?'
'पिंजरा किती छान माझा! सगळा शीण जाईल तुझा'

'जळो तुझा पिंजरा मेला! त्याचे नाव नको मला !'
'राहीन मी घरट्याविना!' चिमणी उडून गेली राना.

संकलक Padmakar (पद्माकर) वेळ [9:56 AM 0 अभिप्राय](#) __

वर्ग [बालकवी](#)

Monday, 5 March, 2007

[निर्झरास - बालकवी](#)

गिरिशिखरे, वनमालाही
कड्यावरुनि घेऊन उड्या
घे लोळण खडकावरती,
जा हळुहळु वळसे घेत
पाचूंची हिरवी राने
वसंतमंडप-वनराई
श्रमलासी खेळुनि खेळ
ही पुढचि पिवळी शेते

झोप कोठुनी तुला तरी,
बालझरा तू बालगुणी दरीदरी घुमवित येई!
खेळ लतावलयी फुगड्या.
फिर गरगर अंगाभवती;
लपत-छपत हिरवाळीत;
झुलव गडे, झुळझुळ गाने!
आंब्याची पुढती येई.
नीज सुखे क्षणभर बाळ !
सळसळती गाती गीते;
हांस लाडक्या! नाच करी.
बाल्यचि रे! भरिसी भुवनी

बालतरू हे चोहिकडे
प्रेमभरे त्यावर तूहि
बुदबुद-लहरी फुलवेली
सौंदर्ये हृदयामधली
गर्द सावल्या सुखदायी
इवलाली गवतावरती
झुलवित अपुले तुरे-तुरे
जादूनेच तुझ्या बा रे?
सौंदर्याचा दिव्य झरा
या लहरीलहरीमधुनी ताल तुला देतात गडे!
मुक्त-मणि उधळून देई!
फुलव सारख्या भवताली.
हे विश्वी उधळून खुली
वेलीची फुगडी होई!
रानफुले फुलती हसती
निळी लव्हाळी दाट भरे.
वन नंदन बनले सारे!
बालसंतचि तू चतुरा;
स्फूर्ती दिव्य भरिसी विपिनी

आकाशामधुनी जाती
इंद्रधनूची कमान ती
रम्य तारका लुकलुकती
शुभ्र चंद्रिका नाच करी
ही दिव्ये येती तुजला
वेधुनि त्यांच्या तेजाने
धुंद हृदय तव परोपरी
त्या लहरीमधुनी झरती
नवल न, त्या प्राशयाला
गंधर्वा तव गायन रे मेघांच्या सुंदर पंक्ति;
ती संध्या खुलते वरती;
नीलारुण फलकावरती;
स्वर्गधरेवर एकपरी;
रात्रंदिन भेटायाला!
विसरुनिया अवघी भाने
मग उसळे लहरीलहरी
दिव्य तुझ्या संगीततति!
स्वर्गहि जर भूवर आला!
वेड लाविना कुणा बरे!

पर्वत हा, ही दरीदरी
गाण्याने भरली राने,
गीतमय स्थिरचर झाले!
व्यक्त तसे अव्यक्तहि ते
मुरलीच्या काढित ताना
धुंद करुनि तो नादगुणे
दिव्य तयाच्या वेणुपरी
गाउनि गे झुळझुळ गान
गोपि तुझ्या हिरव्या वेली
तुझ्या वेणुचा सूर तरी तव गीते भरली सारी.
वर-खाली गाणे गाणे!

गीतमय ब्रम्हांड झुले!
तव गीते डुलते झुलते!
वृंदावनि खेळे कान्हा;
जडताहि हसवी गाने;
तूहि निर्झरा! नवलपरी
विश्वाचे हरिसी भान!
रास खेळती भवताली!
चराचरावर राज्य करी

काव्यदेविचा प्राण खरा
या दिव्याच्या धुंदिगुणे
मी कवितेचा दास, मला
परि न झरे माझ्या गानी
जडतेला खिळुनी राही
दिव्यरसी विरणे जीव
ते जीवित न मिळे माते
दिव्यांची सुंदर माला
तूच खरा कविराज गुणी
अक्षय तव गायन वाहे तूच निर्झरा! कविश्वरा!
दिव्याला गासी गाणे.
कवी बोलती जगांतला,
दिव्यांची असली श्रेणी!
हृदयबंध उकलत नाही!
जीवित हे याचे नाव;
मग कुठुनि असली गीते?
ओवाळी अक्षय तुजला!
सरस्वतीचा कंठमणी
अक्षयात नांदत राहे!

शिकवी रे, शिकवी माते
फुलवेली-लहरी असल्या

वृत्तिलता ठायी ठायी
प्रेमझरी-काव्यस्फूर्ति
प्रगटवुनि चौदा भुवनी
अद्वैताचे राज्य गडे!
प्रेमशांतिसौंदर्याही
मम हृदयी गाईल गाणी
आणि असे सगळे रान
तेवि सृष्टीची सतार ही दिव्य तुझी असली गीते!
मम हृदयी उसळोत खुल्या!
विकसू दे सौंदर्याही!
ती आत्मज्योती चिती
दिव्य तिचे पसरी पाणी!
अविच्छिन्न मग चोहिकडे!
वेडावुनि वसुधामाई
रम्य तुझ्या झुळझुळ वाणी!
गाते तव मंजुळ गान,
गाईल मम गाणी काही!

संकलक Padmakar (पद्माकर) वेळ [2:11 PM 0 अभिप्राय](#) __

वर्ग [बालकवी](#)

Friday, 2 March, 2007

[अनंत - वसुमा गज](#)

 एकदा ऐकले
काहींसैं असें
असीम अनंत
विश्वाचे रण
त्यात हा पृथ्वीचा
इवला कण

त्यांतला आशिया
भारत त्यांत
छोट्याशा शहरीं
छोट्या घरांत
घेऊन आडोसा
कोणी 'मी' वसें
क्षुद्रता अहो ही
अफाट असें!
भिंतीच्या त्रिकोनी
जळमट जाळी
बांधून राहती
कीटक कोळी
तैशीच सारी ही
संसाररीती
आणिक तरीही
अहंता किती?
परंतु वाटलें
खरें का सारें?
क्षुद्र या देहांत
जाणीव आहे
जिच्यात जगाची
राणीव राहे!
कांचेच्या गोलांत
बारीक तात
ओतीत रात्रीत
प्रकाशधारा
तशीच माझ्या या
दिव्याची वात
पाहते दूरच्या
अपारतेंत!
अथवा नुरलें
वेगळेंपण

अनंत काही जें
त्याचाच कण!
डोंगरदर्यांत
वार्याची गाणीं
आकाशगंगेत
तार्यांचे पाणीं
वसंतवैभव
उदार वर्षा
लतांचा फुलोरा
केशरी उषा....
प्रेरणा यांतून
सृष्टीत स्फुरे
जीवन तेज जें
अंतरी झरे
त्यानेच माझिया
करी हो दान
गणावे कसे हें
क्षुद्र वा सान?

संकलक Padmakar (पद्माकर) वेळ 9:59 AM 0 अभिप्राय __

वर्ग [कुसुमाग्रज](#)

अनंत - बालकवी

अनंत तारा नक्षत्रे ही अनंत या गगनात
अनंत दीप्ती, अनंत वसुधा, हे शशिसूर्य अनंत.
वरती खाली सर्व साठले वातावरण अनंत,
माप कशाचे, कुणा मोजिता, सर्व अनंत अनंत.
कितेक मानव झटती, करिती हाडाचेही पाणी,
अनंत वसुधा आजवरी हो परी मोजली कोणी!
म्हणोत कोणी 'आम्ही गणिला हा ग्रह- हा तारा,'
परंतु सांगा कुणी मोजिला हा सगळाच पसारा?

विशाल वरती गगन नव्हे, हे विश्वाचे कोठार,
उदात्ततेचा सागर हा, चिच्छांतीचा विस्तार.
कुणी मोजिला, कुणास त्याची लांबीरुंदी ठावी?
फार कशाला दिग्वनिंताची तरी कुणी सांगावी?
अनंत सारे विश्व जाहले अनंतात या लीन,
क्षुद्र मानवा, सांग कशाचा बाळगिसी अभिमान?
तव वैभव हे तुझे धनी ही, हे अत्युच्च महाल,
जातिल का गगनास भेदूनि? अनंत का होतील?
तुझ्या कीर्तिचे माप गड्या का काळाला मोजील!
ज्ञान तुझे तू म्हणशी 'जाइल', कोठवरी जाईल?
'मी' 'माझे' या वृथा कल्पना, तू कोणाचा कोण?
कितेक गेले मी मी म्हणता या चक्री चिरडून.

संकलक Padmakar (पद्माकर) वेळ [9:56 AM 0 अभिप्राय](#)

वर्ग [बालकवी](#)

Thursday, 1 March, 2007

[रांगोळी घातल'ली पाहून - राम गणेश गडकर'ी उर्फ गोविंदाग्रज](#)

"साध्याही विषयात आशय कधी मोठा किती आढळे;
नित्याच्या अवलोकने परि किती होती जगी आंधळे!
रांगोळी बघुनी इतःपर तरी होणे तयी शाहणे,"
रांगोळी बघुनीच केशवसुता हे आठवे बोलणे.

रांगोळीत तुझ्या विशेष गुण जो आर्या! मला वाटतो,
स्पष्टत्वे इतुक्या अशक्य कथणे वाटे तुला काय तो?
जो तूते वदवे न अर्थ मनिचा तोंडात आला तरी,
तो मी बोलुनि दाखवीन अगदी साध्याच शब्दी परी.

चैत्री आंगण गोमये सकलही संमार्जिले सुंदर,
रांगोळीहि कुणी तिथे निजकरी ती घातली त्यावर.
ज्यां आमंत्रण त्या घरी मुळि नसे ऐशा स्त्रियांलागुनी

त्या चिन्हांतुनि हा विशेष निघतो आहे गमे मन्मनी-

या या! आज असे सुरेख हळदीकुंकू पहा या स्थली
बत्तासे बहु खोबरे हरभरे खैरात ही चालली!
ठावे कोण न जात येत- दिधले कोणास आमंत्रण;
नाही दाद घरात ही मुळी कुणा; दे धीर हे लक्षण.

संधी टाकुनि छान फौज तुमची कोठे पुढे चालली?
बायांनो! अगदी खुबी विसरता तैलंगवृत्तीतली !
नाते, स्नेह, निदान ओळख तुम्हा येथे न आणी तरी,
या; आमंत्रण राहं या; परि शिरा सार्याजणी या घरी!

लाभे ते फुकटातलेच हळदीकुंकू तुम्हाला जरी ,
होई काय नफा अचानक तयामाजी न कितीतरी?
ही आगंतुकवृत्ति आपण जरी धिक्कारिली यापरी,
प्राप्ती चार घरे उगीच फिरुनी होईल का हो तरी?

चाले काय असे उगीच भिऊनी? तुम्हीच सांगा खरे!
या डोळा चुकवून नीट; डरतां आता कशाला बरे?
कोणाच्या नजरेत येइल तरी होणे असे काहि का?
केला का खटला कुणावर कुणी ऐसा अजुनी फुका!

बायांनो! तर या, नकाच दवडू संधी अशी हातची,
जा जे काही मिळेल तेच भरल्या रस्त्यातुनी खातची!
कामे ही असली हितावह कधी होतील का लाजुनी?
या-या-या तर धावुनी; त्यजु नका रीती पुराणी जुनी!

कोणाच्या घरचे असेल हळदीकुंकू कधी नेमके
ज्या बायांस नसेल हे चुकूनिया केव्हा तरी ठाउके,
रांगोळी बघुनी इतःपर तरी होणे तयी शाहणे,
कोठे चालत काय काय अगदी हे नेहमी पाहणे!

संकलक Padmakar (पद्माकर) वेळ [10:41 AM 0 अभिप्राय](#) __

वर्ग [गोविंदाग्रज](#)

Wednesday, 28 February, 2007

रांगोळी घालता 'ना पाहून - कृष्णाजी केशव दामले उर्फ केशवसुत

होते अंगण गोमये सकलही संमार्जिले सुंदर,
बालार्क अपुली प्रभा वितरली नेत्रोत्सवा त्यावर;
तीची जी भगिनी अशी शुभमुखी दारी अहा पातली;
रांगोळी मग त्या स्थळी निजकरे घालावया लागली.

आधी ते लिहिले तिने रविशशी, नक्षत्रमाला तदा,
मध्ये स्वस्तिक रेखिले मग तिने आरेखिले गोष्पदा;
पद्मे, बिल्वदले, फुले, तुळसही, चक्रादिके आयुधे,
देवांची लिहिली न ते वगळिले जे चिन्ह लोकी सुधे.

होती मंजुळ गीत गात वदनी अस्पष्ट काही तरी,
गेला दाटुनी शांत तो रस अहा तेणे मदभ्यंतरी;
तीर्थे, देव, सती, मुनी, नरपती, देवी तशा पावना,
अंतर्दृष्टिपुढूनिया सरकल्या, संतोष झाला मना!

चित्रे मी अवलोकिली रुचिर जी, काव्ये तशी चांगली,
त्यांही देखिल न स्मरेच इतुकी मद्धति आनंदली;
लीलेने स्वकरे परंतु चतुरे! तू काढिल्या आकृती,
त्या या पाहुनि रंगली अतिशये आहे मदीया मति.

रांगोळीत तुझ्या विशेष गुण जो आर्ये! मला वाटतो,
स्पष्टत्वे इतुक्या अशक्य मिळणे काव्यात, चित्रात तो;
स्वर्भूसंग असा तयात इतुक्या अल्पावकाशी नसे
कोणी दाखविला अजून सुभगे! जो साधिला तू असे.

आदित्यादिक आकृती सुचविती दिव्यत्व ते उज्ज्वल,
तैसे स्वस्तिक सूचवी सफलता धर्मार्थकामांतिल;
पावित्र्याप्रत गोष्पदे, तुळसही, शोभेस ही सारसे,

पुष्पे प्रीतिस, चक्र हे सुचविते द्वारी हरी या असे!

तत्त्वे मंगल सर्वही विहरती स्वर्गी तुझ्या या अये!
आर्ये! तू उपचारिकाच गमसी देवी तयांची स्वये.
नाते, स्नेह, निदान ओळख जरी येथे मला आणिती,
होतो मी तर पाद सेवुनी तुझे रम्य स्थळी या कृती!

चिती किल्मिष ज्याचिया वसतसे ऐशा जनालागुनी
या चिन्हांतुनि हा निषेध निघतो आहे गमे मन्मनी-
"जा मागे अपुल्या, न दृष्टि कर या द्वाराकडे वाकडी,
पापेच्छ्वरि हे सुदर्शन पहा आणिल की साकडी!"

"आहे निर्मल काय अन्तर तुझे? मांगल्य की जाणसी?
लोभक्षोभजये उदात हृदयी व्हायास का इच्छिंसी?
ये येथे तर, या शुभाकृति मनी घे साच अभ्यासुनी."
आर्ये स्वागत हे निघे सरळ या त्वल्लेखनापासुनी.

साध्याही विषयात आशय कधी मोठा किती आढळे,
नित्याच्या अवलोकने जन परी होती पहा आंधळे!
रांगोळी बघुनी इतःपर तरी होणे तयी शाहणे,
कोठे स्वर्गसमक्षता प्रकटते ते नेहमी पाहणे!

संकलक Padmakar (पद्माकर) वेळ 9:24 AM 0 अभिप्राय

वर्ग [केशवसुत](#)

Tuesday, 27 February, 2007

नाजूकता - भाऊसाहेब पाटणकर

नाजूकता ऐसी कुणी पाहिली नाही कधी
नजरही आम्ही तिच्यावर टाकली नाही कधी
भय आम्हा नाजूकतेचे हेच होते वाटले
भारही नजरेतला या सोसेल नव्हते वाटले

टाकसी हळुवार अपुली नाजूक ईतुकी पाऊले
टपकती हलकेच जैसी परिजाताची फुले
नाजूकता जाणून आम्ही आधीच होती बिछवली
पायातळी केव्हाच तुझिया विकल ह्रदये आपुली

इतुका तरी हा स्पर्श ह्रदया होईल होते वाटले
इतुके तरी सद्भाग्य उदया येईल होते वाटले
कल्पना नाजूकतेची आम्हासही नव्हती कधी
गेली आम्हा तुडवून आम्हा कळलेच ना गेली कधी

संकलक Padmakar (पद्माकर) वेळ [10:08 AM 1 अभिप्राय](#)

वर्ग [भाऊसाहेब पाटणकर](#)

Monday, 26 February, 2007

पाऊस - सौमित्र

त्याला पाऊस आवडत नाही, तिला पाऊस आवडतो.
ढग दाटून आल्यावर तो तिच्या तावडीत सापडतो.

मी तुला आवडते पण पाऊस आवडत नाही,
असलं तुझ गणित खरच मला कळत नाही.

पाऊस म्हणजे चिखल सारा पाऊस म्हणजे मरगळ,
पाऊस म्हणजे गार वारा पाऊस म्हणजे हिरवळ.

पाऊस कपडे खराब करतो पाऊस वैतागवाडी
पाऊस म्हणजे गार वारा पाऊस म्हणजे झाडी.

पाऊस रेंगाळलेली कामे पाऊस म्हणजे सूटी उगाच,
पावसामध्ये गुपचुप निसटून मन जाऊन बसतं ढगात.

दरवर्षी पाऊस येतो दरवर्षी अस होतं
पावसावरून भांडण होऊन लोकांमध्ये हसं होतं

पारुस आवडत नसला तरी ती त्याला आवडते
पावसासकट आवडावी ती म्हणून ती ही झगडते.

रुसून मग ती निघून जाते भिजत राहते पावसात.
त्याचं तिचं भांडण असं ओल्याचिंब दिवसात.

संकलक किरण वेळ [1:06 PM 0 अभिप्राय](#)

वर्ग [सौमित्र](#)

मातृ वंदना - ग.दि.माडगूळकर

मातृवंदना

दिला जन्म तू,विश्व हे दाविलेस
किती कष्ट माये,सुखे साहिलेस,
जिण्यालागि आकार माझ्या दिलास
तुझ्या वंदितो माउली,पाउलांस

गुरु आय तू,माझिया जीवनात
तुवा पेरिली धर्मबीजे मनात,
प्रपंचात सत्पंथ तू दाविलास
तुझ्या वंदितो माउली,पाउलांस

तुझा कीर्तिविस्तार माझा प्रपंच
कृपेने तुझ्या रंगला रंगमंच,
वठे भूमिका पाठ जैसा दिलास
तुझ्या वंदितो माउली,पाउलांस

तुझे थोर संस्कार आचार झाले
तुझे यत्नप्रामाण्य सिध्दीस गेले,
तुझ्या चिंतने,लोभ पावे निरास
तुझ्या वंदितो माउली,पाउलांस

उमेचे,रमेचे,तसे शारदेचे
जपध्यान तैसे तुझे जन्मदेचे,
तुझ्या प्रेरणेने यशस्वी प्रवास
तुझ्या वंदितो माउली,पाउलांस

संकलक किरण वेळ [12:36 PM](#) [1 अभिप्राय](#) __

वर्ग [ग.दि.माडगूळकर](#)

Friday, 23 February, 2007

स्वप्न - भाऊसाहेब पाटणकर

भीती तिला प्रणयात कोणी पाहील याची वाटते
येवूनही स्वप्नी माझ्या हेच तिजला वाटते

म्हणते कशी कैसी तरी स्वप्नात ह्या आले तुझ्या
सारेच पण आहेत बाई भोवती जागे तुझ्या

जाणते सर्वास यांना मी ही नव्हते साधी तशी
स्वप्नातही येतील मेले मी जशी आले तशी

भेटण्या जेव्हा तिच्या स्वप्नात मी गेलो तिथे
स्वप्नातही अपुल्या स्वतःच्या हाय ती नव्हती तिथे

त्रास ऐशा अप्सरेला हाच असतो सारखा
नेतो तिला उचलून जो तो आपुल्याच स्वप्नी सारखा

ऐकिले दुसऱ्या कुणाच्या स्वप्नात ती आहे तिथे
बोलाविले नव्हते तरीही धावुनी गेलो तिथे

आता तरी दुर्दैव वाटे नकीच माझे संपले
पोचण्या आधीच ते ही स्वप्न सारे संपले

संकलक Padmakar (पद्माकर) वेळ [10:01 AM](#) [1 अभिप्राय](#) __

वर्ग [भाऊसाहेब पाटणकर](#)

Thursday, 22 February, 2007

मृत्यू - भाऊसाहेब पाटणकर

जन्मातही नव्हते कधी मी, तोंड माझे लपविले
मेल्यावरी संपूर्ण त्यांनी, वस्त्रात मजला झाकले

आला असा संताप मजला, काहीच पण करता न ये
होती आम्हा जाणीव की, मी मेलो, आता बोलू नये

कफन माझे दूर करुनी, पाहिले मी बाजूला
एकही आसू कुणाच्या, डोळ्यात ना मी पाहिला

बघुनि हे, माझेच आसू धावले गालावरी
जन्मभर हासून मी, रडलो असा मेल्यावरी

मरता आम्ही, शोकार्णवी बुडतील सारे वाटले
श्रद्धांजली तर जागजागी देतील होते वाटले

थोडे जरी का दुःख माझे, असता कुणाला वाटले
जळण्यातही सरणात मजला, काहीच नसते वाटले

ऐसे जरी संतोष तेव्हा मानिला इतुकाच मी
कळलेच ना तेव्हा कुणा कफनात जे रडलो आम्ही

त्यांचेच हे उपकार ज्यांनी, झाकले होते मला
झाकती प्रेतास का ते तेव्हा कुठे कळले मला

लाभला एकांत जेव्हा, सरणात त्या माझ्या मला
रोखता आलाच नाही, पूर अश्रूंचा मला

जेव्हा चिता ही आसवांनी, माझी विझाया लागली
चिंता कसा जळणार आता, ह्याचीच वादू लागली.

संकलक Padmakar (पद्माकर) वेळ 10:33 AM 0 अभिप्राय __

वर्ग [भाऊसाहेब पाटणकर](#)

Tuesday, 20 February, 2007

या झोपडीत माझ्या - संत तुकडोजी महा राज

या झोपडीत माझ्या

राजास जी महाली, सौख्ये कधी मिळाली
ती सर्व प्राप्त झाली, या झोपडीत माझ्या॥१॥

भूमीवरी पडावे, तार्यांकडे पहावे
प्रभुनाम नित्य गावे, या झोपडीत माझ्या॥२॥

पहारे आणि तिजोर्या, त्यातूनी होती चोर्या
दारास नाही दोर्या, या झोपडीत माझ्या॥३॥

जाता तया महाला, 'मज्जाव' शब्द आला
भितीनं यावयाला, या झोपडीत माझ्या॥४॥

महाली माऊ बिछाने, कंदील शामदाने
आम्हा जमीन माने, या झोपडीत माझ्या॥५॥

येता तरी सुखे या, जाता तरी सुखे जा
कोणावरी न बोजा, या झोपडीत माझ्या॥६॥

पाहून सौख्यं माझे, देवेंद्र तोही लाजे
शांती सदा विराजे, या झोपडीत माझ्या॥७॥

संकलक किरण वेळ 4:57 PM 0 अभिप्राय __

वर्ग [संत तुकडोजी महाराज](#)

आगग ाडी आणि जमीन - कुसुमा ग्रज

शिर वाडकरांची ही कविता रूपकात्मक आहे. दलित-वर्गावर होणाऱ्या अत्याचारांचे आणि त्यांच्या प्रति क्रियेचे हे चित्रण आहे.

रूपकात्मक नसली तरी केवळ शब्दांचा लाडवाळ अशा दृष्टीनेही ही कविता वाचनीय ठरते. कुसुमाग्रजांची भाषा सुबक मोत्यासारखी आहे. ते नवीन जाणीव घेऊन आलेले, संवेदनशील नवीन कवी आहेत - केवळ भाषेची संकस करणारे नवकवी नव्हेत.

नको ग! नको ग!
आक्रंदे जमीन
पायाशी लोळत
विनवी नमून -

धावसी मजेत
वेगत वरून
आणिक खाली मी
चालले झुरून

या ओळींच्या यमक -प्रासात रेल्वे गाडीच्या गतीचा ताल ऐकू येतो .

छातीत पाडसी
कितीक खिंडारे
कितीक ढाळसी
वरून निखारे!

नको ग! नको ग!
आक्रंदे जमीन
जाळीत जाऊ तू
बेहोष होऊन.

आगगाडी मात्र स्वतःच्या मस्तीत गुर्मित म्हणते -

दुर्बळ! अशीच

खुशाल ओरड
जगावे जगात
कशाला भेकड

पोलादी टाचा या
छातीत रोवून
अशीच चेंदत
धावेन! धावेन!

(आगगाडीचा ताल संपूर्ण कवितेत जाणवतो)

या उन्मत्त गाडीचं बोल ऐकून जमीन सूडाने पेदून उठते .

हवेत पेटला
सूडाचा धुमारा
कोसळे दरीत
पुलाचा डोलारा!

जमीनीच्या ताकदीपुढे गाडीचं काहीही चालले नाही -

उठला क्षणार्ध
भयाण आक्रोश
हादरे जंगल
कापले आकाश

उलटी पालटी
होऊन गाडी ती
हजार शकले
पडती खालती!